

GÖTEBORGS UNIVERSITET

HUMANISTISKA FAKULTETSNÄMNDEN

AN2070, Memento mori. Föreläsningar om döden och livet efter detta i de antika kulturerna, 15,0 högskolepoäng

Memento mori. Conceptions of Death and Afterlife in Antiquity, 15.0 higher education credits

Avancerad nivå/Second Cycle

1. Fastställande

Kursplanen är fastställd av Humanistiska fakultetsnämnden 2007-11-02 och senast reviderad 2011-05-31. Den reviderade kursplanen gäller från och med 2011-09-01.

Utbildningsområde: Humanistiskt 100 %

Ansvarig institution: Institutionen för historiska studier

2. Inplacering

Kursen ges som fristående kurs på avancerad nivå och avser en halv termins heltidsstudier. Kursen är forskningsförberedande för ämnet Antikens kultur och samhällsliv.

Huvudområde

Antikens kultur och samhällsliv

Fördjupning

A1N, Avancerad nivå, har endast kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

3. Förkunskapskrav

För tillträde till kursen krävs kandidatexamen (180 hp), eller motsvarande, med något av ämnena Antikens kultur och samhällsliv, Arkeologi, Klassiska språk eller Historia som huvudämne (90 hp), alternativt Fil. Kand. examen (120 p) med något av ämnena Antikens kultur och samhällsliv, Arkeologi, Klassiska språk eller Historia som huvudämne (60 p), (enligt kursplaner gällande till och med 2007-06-30).

4. Innehåll

Kursens består av fyra delkurser, sammanlagt 15 hp. Dödsföreläsningar och dödsritualer: teoretiska perspektiv (3 hp) Conceptions of death and death rituals: theoretical perspectives (3 higher education credits) Grekland. Döden i arkeologin (3 hp) Greece. The archaeology of death (3 higher education credits) Etrurien. Dödens ikonografi (4 hp) Etruria. The iconography of death (4 higher education credits) Delkurs 4: Döden i Rom. Textens evidens (5 hp) Death in Rome. Textual evidence (5 higher education credits)

Dödsföreställningar och dödsritualer: teoretiska perspektiv (3 hp) Döden hade en central roll i de antika samhällena. Döden var långt ifrån en angelägenhet enbart för den enskilde utan berörde i hög grad såväl familj och släkt som stat. Döden var strängt omgärdad av ett antal ritualer, vars syfte både var att underlätta för den avlidne att passera gränsen mellan de två tillstånden liv och död, dels fungerade som ett sammanhållande kitt för den kvarvarande familjen och omgivande samhällsstrukturen. I detta introducerande kursavsnitt fokuseras på de antika samhällenas syn på döden i ett generellt perspektiv, liksom på de riter och ritualer som omgärdade den döde. Kursavsnittet betonar teoretiska perspektiv, antropologiska tolkningar och forskningshistoriska aspekter på och av döden och dess ritualer i antikens Grekland, Etrurien och Rom.

Grekland. Döden i arkeologin (3 hp) Kursmomentet belyser hur arkeologi som vetenskap kan ge upplysningar om föreställningar och ritualer kring döden i järnålderns Grekland. Fokus kommer att läggas på begravningsriter, gravgåvor etc. som en källa till kunskap om människors status vad det gäller både social tillhörighet och kön. Den aktuella perioden sträcker sig mellan ca.1100-700 f Kr och visar upp en stor variation av både begravningsseder, gravmarkörer och gravgåvor. I synnerhet ett antal kvinnogravar är av intresse då de ur både arkeologisk och antropologisk synvinkel ger upplysningar om hur kvinnor värderades av sin samtid. Etrurien. Dödens ikonografi (4 hp) Etruskerna har inte lämnat några litterära verk, mytologiska berättelser eller sagor efter sig. Majoriteten av de inskrifter som trots allt finns behandlar sakfrågor som vem en person var och när han dog eller var gränser för en familjs marker fanns eller vilken gud som mottagit ett offer. Trots detta finns ett rikt arkiv i form av bilder av skiftande slag. Många hittar man som berättande målningar i gravar. Intressant nog kan man följa förändringar och religiösa föreställningar om "dödsresan" och livet efter döden genom att systematiskt studera dessa gravmålningar. Många fynd av skulpterade sarkofager har vidgat vår kunskap också om senetruskiska trosföreställningar i samband med döden. Delkursen kommer att ge dig inledande kunskap om hur man kan tolka bilder med vetenskapliga krav på trovärdighet. Du kommer att studera gravmålningar och sarkofagframställningar för att få en insikt i trosföreställningar om döden hos etruskerna. Du kommer också att få fördjupa dig i dessa gravbilders funktion. Vad ville de säga om dem som beställde dem, släkten och andra efterlevande, och hur kunde konstnären skapa en bildlig berättelse så att dess budskap rätt kunde tolkas av den samtida betraktaren?

Döden i Rom. Textens evidens (5 hp) I detta kursmoment fokuseras dels på romerska föreställningar om döden, dels på begravningsritualer i Rom. Döden i Rom beskrivs i den antika litteraturen ofta som ett spectaculum, skådespel, alltså en offentlig handling som helst skulle beskådas och beskrivas. Dödsögonblicket sågs som ett av livets stora ögonblick, där den enskildes personlighet skarpt framträdde och skapade personens eftermäle. Också i den romerska begravningssceremonin stod minnet i centrum: minnet av den enskilde och av förfäderna. Inte minst speglas detta i processionen av döda anhöriga, representerade av skådespelare iförda masker, som ledsagade den avlidne till graven. I kursen analyseras litteraturens berättelser om döden och begravningar i Rom utifrån begrepp som skådespel, ritual, minne, historia och identitet.

5. Mål

Efter avslutad kurs förväntas studenten kunna

Kunskap och förståelse

- ha förvärvat kunskap om dödsföreställningar och dödsritualer i Grekland, Etrurien och Rom
- uppvisa fördjupad insikt om antikännets tvärvetenskapliga karaktär

Färdighet och förmåga

- sovra i och hantera olika former av information
- utnyttja och kombinera olika kategorier av källor för att lösa ett vetenskapligt problem
- använda sig av aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete
- använda relevant metodologisk apparat för antikvetenskapernas olika källområden

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- applicera vetenskaplig teori och metodik på olika aspekter av döden i de antika kulturen
- kritiskt, självständigt och kreativt identifiera frågeställningar inom kursens olika teman, samt kunna formulera dessa i skriftlig och muntlig form.

6. Litteratur

Litteratur till kursen kommer att fastställas senast åtta veckor innan kursstart.

7. Former för bedömning

Kursens delkurser och moment examineras under varje delkurs och på ett antal olika sätt genom aktivt deltagande i studielagets arbetsprocess och löpande skriftliga och muntliga redovisningar.

Examinationsformerna är både kollektiva och individuella men upplagda på ett sådant sätt att den enskilda studentens studieinsats på kursen som helhet kan urskiljas. För godkänt resultat krävs 75% närvaro vid föreläsningar, studielagsarbete, och seminarier. Den studerande har, om det är praktiskt möjligt, rätt till byte av examinator efter att ha underkänts två gånger på samma examination. Begäran om byte av examinator skall vara skriftligt och ställas till institutionens studierektor. För studerande som inte godkänts på prov anordnas nytt prov i anslutning till det första. Den som godkänts i prov får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.

8. Betyg

Betygsskalan omfattar betygsgraderna Underkänd (U), Godkänd (G), Väl godkänd (VG).

9. Kursvärdering

Lärare på kursen ansvarar för att studenternas synpunkter systematiskt inhämtas genom skriftliga utvärderingar vid kursens slut och att resultaten av utvärderingarna ligger till grund för kursens utformning.

10. Övrigt

Undervisningsspråk: svenska.